

Nicoleta Popescu
Cristina Martin

LECTURI

și fișe de lectură

pentru clasa a

IV

-a

texte literare adaptate pentru elevul de clasa a IV-a

exerciții de lectură utile pentru pregătirea EVALUĂRII NAȚIONALE

NUME și PRENUME: .....

CLASA: .....

ȘCOALA: .....

Legenda Mureșului și a Oltului , legendă populară.....	3
Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia , de Selma Lagerlöf.....	6
Rapsodii de toamnă , <i>fragment</i> , de George Topîrceanu	12
Curiozitatea elefantului , adaptare după Rudyard Kipling	17
Delfinul , <i>text nonliterar (informativ)</i>	23
Cuore, inimă de copil . <i>Profesorul tatălui meu</i> , adaptare după Edmondo de Amicis	27
Povestea florii-soarelui , <i>legendă populară</i>	32
În fel de fel de fețe , adaptare după Emil Gârleanu	36
Alice în Țara Oglinzilor , <i>fragment</i> , adaptare după Lewis Carroll.....	41
Din năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea de Anton Pann	47
Amintiri din copilărie . <i>Școala din Humulești</i> , <i>fragment</i> , adaptare după Ion Creangă	50
Cântec de primăvară de George Coșbuc	54
Călin (file de poveste) de Mihai Eminescu.....	57
Bătrânul și copiii de George Coșbuc.....	61
Ghiocelul de Hans Christian Andersen	63
Leul deghizat de George Topîrceanu	68
Heidi, fetița munților , <i>fragment</i> , adaptare după Johana Spyri	71
Seri senine , după Ion Agârbiceanu	77
Robinson Crusoe , <i>fragment</i> , după Daniel Defoe.....	82
Un mare explorator: Marco Polo , <i>text nonliterar (informativ)</i>	87
<i>Listă de lecturi suplimentare pentru clasa a IV-a</i>	91

Legenda Mureșului și a Oltului

(legendă populară)

A fost odată un împărat care avea un castel cu două turnuri gemene, așezat pe vârful unui munte. Mai avea și o soție și doi băieți, pe care-i iubea ca pe ochii din cap.

Dar, într-o bună zi, împăratul a trebuit să plece la război. A plecat și nu s-a mai întors... Degeaba și-a trimis împărăteasa slujitorii să-l caute prin toate colțurile lumii, nimeni nu mai știa nimic de împărat.

Anii au trecut unul după altul și cei doi copii s-au făcut mari. Unul dintre ei, pe care-l chema Olt, fusese crescut în turnul dinspre *miazăzi*¹ al castelului, iar celălalt, pe care-l chema Mureș, în turnul dinspre *miazănoapte*². Deși erau gemeni și aveau aceeași înfățișare, de nu puteai să-i deosebești, cei doi frați aveau firi diferite.

Olt era iute, nestăpânit și grăbit, în timp ce Mureș era calm și liniștit.

Într-o zi, cei doi fii de împărat au hotărât să plece în căutarea tatălui lor. Când a aflat hotărârea lor, împărăteasa a fost mai întâi fericită, apoi speriată să nu-i piardă și pe ei și să rămână singură. Dar i-a lăsat să plece și i-a sfătuit³ să fie veșnic împreună și să țină unul la altul ca doi frați ce sunt.

Imediat cum au părăsit castelul din vârful muntelui, băieții s-au certat și s-au despărțit, fiecare pornind pe alt drum.

Mureș a plecat către *miazănoapte*, întunecat și liniștit ca noaptea. Olt a pornit către *miazăzi*, grăbindu-se nebunește spre ziua.

După un timp, pe Mureș l-a cuprins dorul de fratele neastâmpărat și s-a întors spre *miazăzi*, doar-doar l-o întâlni. Dar nu l-a găsit, așa că a pornit în altă

parte, tot liniștit și întunecat.

Împărăteasa a simțit cu inima ei de mamă iubitoare că cei doi copii s-au despărțit imediat cum au părăsit castelul. A alergat să-i oprească, dar nu i-a mai ajuns. De supărare, ea a plâns și l-a rugat pe Dumnezeu să îndrepte pașii băieților pe calea cea bună. De atunci, băieții s-au transformat în două râuri: Oltul și Mureșul.

Oltul, cel iute din fire, a dat năvală⁴ prin munți, clocotind între stânci și prăvălindu-se⁵ în prăpăstii. Oamenii l-au cântat după cum îi este firea:

„Oltule râu blestemat,
Te-ai făcut adânc și lat;
Că vii mare, spumegat
Și cu sânge amestecat.”

În schimb, Mureșul curge printre câmpii și dealuri domoale. E liniștit și de aceea oamenii îi cântă:

„Mureș, Mureș, apă lină,
Trece-mă-n țară străină,
Și-mi fă parte de odihnă.”

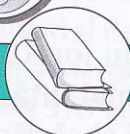
VOCABULAR

Citește cu atenție cuvintele explicate și reține-le!

- (1) **miazăzi** = sud (punct cardinal opus nordului);
- (2) **miazănoapte** = nord;
- (3) **a sfătui** = a da cuiva un sfat, a povățui, a îndruma;
- (3) **a da năvală** = a năvăli; faptul de a se repezi undeva, spre sau în ceva; fugă;
- (5) **a se prăvăli** = a se năpusti, a curge cu repeziciune.

Reține!

Legenda este o povestire care conține elemente fantastice și miraculoase, prin care se explică apariția unui lucru, a unui erou sau a unui fenomen. Legenda combină fapte reale cu întâmplări imaginare și se transmite de cele mai multe ori pe cale orală, adică prin viu grai.

FIȘĂ DE LECTURĂ

1 Alege răspunsul corect la întrebări:

- De ce au plecat cei doi flăcăi de-acasă?

☐ pentru a se însura; ☐ pentru a-l căuta pe tatăl lor; ☐ pentru a o liniști pe mama lor.

- Ce sfat le-a dat împărăteasa?

☐ să meargă pe cărări neumbrate; ☐ să meargă împreună; ☐ să se întoarcă repede.

2 Răspunde la întrebări:

Ce a făcut împărăteasa când a aflat că cei doi fii vor să plece în călătorie?

De ce nu se înțelegeau cei doi frați?

3 Notează două însușiri ale Oltului care se desprind din text.

4 Ce sentimente l-au cuprins pe Mureș după despărțirea de fratele său?

bucurie

dor

întristare

supărare

Când a aflat că cei doi băieți vor să plece în căutarea _____ lor, împărăteasa a fost _____. Apoi, s-a simțit _____, gândindu-se că s-ar putea să îi _____ și pe ei.

☐ a plâns   ☐ a alergat să-i oprească   ☐ i-a povăţuit   ☐ i-a binecuvântat

Oltul: Mureșul:

miazăzi = _____
 repede = _____
 miazănoapte = _____

a îndruma = _____
liniștit = _____
năvală = _____

☐ Mureșul curge liniștit. ☐ Împărăteasa încearcă să-i oprească.

☐ Împăratul a plecat la război. ☐ Feciorii s-au hotărât să-și caute tatăl.

☐ Drumul Oltului este tumultuos. ☐ Cei doi frați se despart.

☐ Împărăteasa a trimis slujitori să-l caute pe împărat.

_____

_____

_____

_____

_____

Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia

de Selma Lagerlöf

Spiridușul

A fost odată un *ștregar*¹. Să tot fi avut vreo paisprezece ani. Era înăltuț și subțirel, cu părul *bălai*². Mare *ispravă*³ nu era de el: mai toată vremea îi plăcea grozav să doarmă ori să mănânce, după care se apuca de tot felul de *năzbătii*⁴.

Într-o dimineață de duminică, părinții lui se pregăteau, ca de obicei, să plece la biserică. Ștregarul, îmbrăcat cu pantalonași până la genunchi și în cămașă, stătea cocoțat pe marginea mesei, tare bucuros că va fi singur câteva ceasuri.

Afară strălucea o zi minunată de primăvară. E drept că abia era douăzeci martie, nu înverziseră încă tufe și copacii, dar începuseră a ieși mugurii. Buruienile de pe zidul de piatră care împrejmua gospodăria prindeau culoare. Pădurea de fagi, ce se ivea din depărtare, creștea parcă văzând cu ochii, devenind din ce în ce mai deasă. Cerul era senin și limpede. Ușa casei sta întredeschisă și se puteau auzi trilurile ciocârlilor. Găinile și găștele se preumblau agale prin ogradă, iar în grajd vacile, înviorate de aerul crud și primăvărat, mugeau din când în când gros și prelung.

În acest timp, băiatul citea și *moțăia*⁵. Cum, necum, somnul îl birui și el adormi buștean. Deodată se trezi, auzind în spatele său un zgomot ușor. Dar habar n-avea dacă dormise mult sau puțin... Pe *prichiciul*⁶ ferestrei, drept în fața lui, se afla o oglinjoară în care se vedea mai toată încăperea. Ridicând capul să se uite în oglindă, ștregarul băgă de seamă că cineva deschisese *sipetul*⁷ cel mare, pe care-l adusese maică-sa de zestre. Își dădea seama că cineva ridicase capacul aceluia sipet și nu știa ce să mai creadă. Doar maică-sa îl încuiase înainte de a pleca! Cine făcuse oare isprava asta? Să-l fi lăsat maică-sa deschis? Cum să-l lase, când îl știa pe băiat singur în toată casa?

La un moment dat, băiatului începu să-i fie teamă, bănuind că se strecurase vreun hoț în casă. Cu ochii țintă la oglindă, nu se încumetă să facă nicio mișcare. Aștepta ca dintr-o clipă într-alta să se ivească hoțul și-l cuprinse o mare mirare când văzu o umbră neagră pe marginea sipetului. Se tot uita la ea și nu-i venea să creadă că era cineva aieva. Dintr-odată, umbra deveni tot mai clară. Băiatul nu mai avea acum nicio îndoială că pe marginea sipetului se afla un spiriduș! Auzise el, nu-i vorba, despre spiriduși, dar nu-și închipuisese nicicând că ar putea să fie chiar atât de mici.

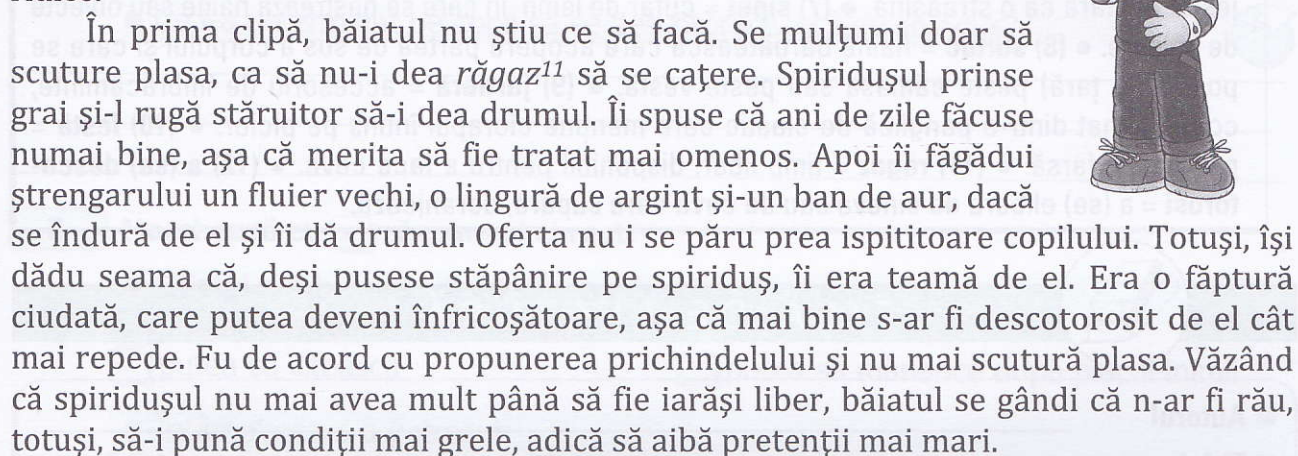
Spiridușul pe care-l vedea prin oglindă nu era mai înalt de-o șchioapă. Chipul îi era bătrânicos și plin de zbârcituri. Purta o haină lungă, de culoare neagră și pantaloni scurți, iar pe cap avea o pălărie cu borul mare, neagră ca și *surtucul*⁸. Îi ședea minunat așa gătit cum era, cu guler și manșete de dantelă, cu cataramă de argint la pantofi și cu funde de mătase la *jartiere*⁹. La un moment dat, spiridușul scoase din sipet un pieptar

SELMA LAGERLÖF
(1858-1940)

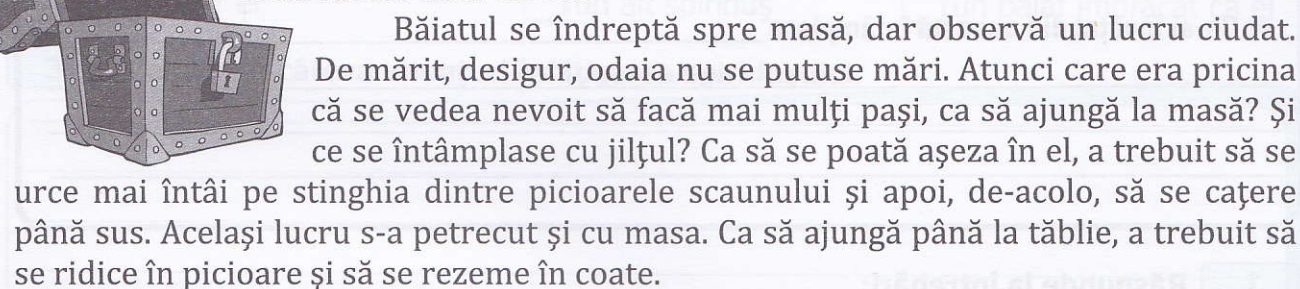
Copilul rămase nespuse de uimit la vederea spiridușului, dar de temut nu se temea de el. La drept vorbind, de ce să-i fie teamă de-o făptură mărunțică? Cum spiridușul era atât de preocupat, că nu mai vedea și nu mai auzea nimic în jurul său, ștregarul se gândi să-i joace o *festă*¹⁰: să-l împingă în sipet și să-l acopere cu capacul ori cu altceva. În cele din urmă, puse ochii pe o plasă veche, atârnată de pervazul ferestrei. Cum o văzu, sări în sus de bucurie, o înșfăcă de la locul ei și o întinse repede pe marginea sipețului, peste capul spiridușului. Bietul spiriduș stătea acum ghemuit pe fundul plasei, cu capul în jos și, oricât încerca, nu reușea să se ridice.

„Mare nătăraș am fost că i-am dat drumul!”, se gândi el și începu să scuture din nou plasa ca să-l facă pe spiriduș să se prăvălească iarăși în ea.

Dar chiar în aceeași clipă se pomeni cu o palmă zdravănă peste obraz, de văzu numai stele verzi. Ametit, se prăvăli pe dușumea.

Când își veni în fire, era singur în odaie. Nici urmă de spiriduș. Capacul sipetului era încuiat, iar plasa stătea atârnată la locul ei obișnuit. Dacă n-ar fi simțit încă fierbințeala palmei pe care o primise, ar fi fost ispitit să creadă că totul fusese doar un vis.

Băiatul se uită spre fereastră, văzu oglinda și începu să strige:

— Ia te uită! Altă năzdrăvănie acum!

Nu era de mirare că strigase așa, căci în luciul oglinzii îi fusese dat să vadă un picior cu nădragi scurți de piele și c-o bonetă țuguiață pe cap.

— Îmbrăcămintea ăsta e la fel ca a mea! strigă el cu uimire în glas.

Abia atunci băga de seamă că prichindelul din oglindă îi imita gestul. Începu să se tragă de păr, să se ciupească și să se învârtască, dar parcă dinadins făptura din oglindă făcea aceleași mișcări. Văzând una ca asta, băiatul se îndreptă spre oglindă, cu gândul să cerceteze dacă nu cumva se ascunsese vreun pitic în dosul ei, dar nu descoperi nimic și se înfioră de groază. Într-un sfârșit rămase încredințat că spiridușul îl fermecase și că cel pe care-l vedea în luciul oglinzii nu era altul decât el.

VOCABULAR

Citește cu atenție cuvintele explicate și reține-le!

- (1) **ștregar** = copil zburdalnic, care se ține de poze.
- (2) **bălai** = blond.
- (3) **ispravă** = rezultat bun obținut în urma unor eforturi; succes, reușită, izbândă.
- (4) **năzbâtie** = poză, ștregărie, glumă.
- (5) **a moțâi** = a ațipi, a adormi ușor, a dormita.
- (6) **prichiciul** = marginea de jos a ferestrei, ieșită în afară ca o streășină.
- (7) **sipet** = cufăr de lemn în care se păstrează haine sau obiecte de valoare.
- (8) **surtuc** = haină bărbătească care acoperă partea de sus a corpului și care se poartă (la țară) peste cămașă sau peste vestă.
- (9) **jartieră** = accesoriu de îmbrăcăminte, confecționat dintr-o panglică de elastic care menține ciorapul întins pe picior.
- (10) **festă** = păcăleală, farsă.
- (11) **răgaz** = timp liber, disponibil pentru a face ceva.
- (12) **a (se) descotorosi** = a (se) elibera de cineva sau de ceva care supără, deranjează.

FIȘĂ DE LECTURĂ

- **Autorul** _____
- **Titlul** _____
- **Personajele** _____
- **Locul și timpul** _____
- **Momentul cel mai tensionat** _____
- **Ce-ai învățat din această întâmplare** _____

1 Răspunde la întrebări:

- În ce anotimp se petrece întâmplarea? Descrie vremea din acea zi.

